

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Res à S. Ignatio Loiola Societatis Iesv Parente Gestæ

Ribadeneyra, Pedro de

Coloniae, 1622

Virtvtes.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44900

RES à S. IGNATIO
GESTÆ.

VIRTUTES.

I.

QVÆ de Vita Rebusq; IGNA-
TII comperta sunt, priori
commentario, quàm brevissimè
potuit, tradidimus. Virtutes, ce-
teramque eius indolem, deinceps
persequemur. Sed in rerum
optimarum copia, incredibile si-
bi negotium capiat, qui singulas
stilo complecti velit. Nobis satis
erit, aliquarum duntaxat syllaba-
rum texuisse; & quas ille proli-
xè habuit, multò hîc angustius
denarrare.

141 Familiam ducat MODESTIA
quam Submissionem Latini; Re-
ligiosi HV MILITATEM appella-
mus. Ab hac IGNATIVS, discipli-
nat

nar
ma
de i
act
diu
bat
loca
inte
cul
den
tus
que
plo
terr
ti in
inde
salu
fran
mor
etor
ret.
ni;
mer
ad c
nat

nam exteriorem pleramque formavit; & exemplis fermè quid de illa sentiret, ostendit. Lacer, ac tunica malè facta, vix dimidiàm textus, orbem perambulabat. Pauperum diuersoria, quàm loca lautiora malle; semperque inter plebem pro ignoto mendiculo, contemni affectabat: tum denique lætitijs perfundi se ratus, quoties conuitijs ludibrijsque aspergeretur. Addidit exemplo præceptum: Longè in infima terræ ei descendendum, qui eniti in sublime olim vellet: tum deinde; ad corrigendos æui mores, salutemque animorum administrandam, maius ab hac Modestia momentum haberi; quàm si auctoritas intempestiua se ostenderet. Dicere illum interim meminisse; familiares sibi omnes documento, ad virtutem esse; seseque, ad quosuis pœne comparatum,

erubescere; neque ab alio, quam
 à semet offendi. Scio & alicubi
 fassum; se, quoties diuina etiam
 cum facinorosis loqueretur, sem-
 per lucri aliquid fecisse: quod du-
 ceret seipse longe utique impro-
 biorem. Cui rei dicere identidem
 solitabat; Neminem alium esse
 mortalem, qui pluribus assidue
 beneficijs occupatus, ceterum
 tam exiles Deo gratias habuisset,
 eiusque obsequij perinde secors
 viueret. 143 Mihi familiarius a-
 peruit aliquando, id precibus se à
 Deo flagitasse, ut mortui cadauer
 inhumatum in cenum prouolue-
 retur, ferisq; & volucris pabu-
 lum esset. Nam quid ni ego, me,
 inquit, hac deuotione dignum
 censeam, qui pars vltima sim cæ-
 ni! Certè verò, nisi alijs consule-
 ret, nudum iturum se, aiebat fuis-
 se, & compita foraq; percursatu-
 rum, vbi luto perlitus, pro stulto
 infa-

infa
 ter
 bat
 tra
 ipse
 tur
 & o
 der
 ei c
 Egu
 gno
 sanc
 cùn
 Iaco
 ciet
 spic
 di v
 raba
 & sa
 stud
 calle
 pert
 disp
 bed

infa-

insanoque rideretur. Sed in harū
 rerum sermonibus rarus audie-
 batur; nisi grauibus momentis
 traheretur. Et, si quando alij de
 ipso benignius coram loqueren-
 tur; repentē colligere animum
 & oris ruborem lacrimis confun-
 dere visebatur. 144 Erat à sacris
 ei confessionibus P. Iacobus de
 Eguia, patria Nauarrus, vir ma-
 gno iam natu, ac cetera mirificè
 sanctus: de quo IGNATIVS mihi;
 cū in cælo nos, inquit, erimus,
 Iacobus hic tanto nobis conspi-
 cietur superior, vt ægrè etiam cō-
 spiciatur. Is, inquam, huiuscemo-
 di vir, multa olim & mira memo-
 rabat super IGNATII virtutibus
 & sanctitate; velut, cuius arcana
 studiaque animi penitissimè per-
 calleret. Ea res tandem com-
 perta; vehementer IGNATIO est
 displicita: quare supremis illi o-
 bedientia legibus interdixit, ne

quid se superstitie porro auderet. Quod ille cum ægre se cauturum ostenderet; I G N A T I V S, ne qua inuito elaberentur, desijt ad eum redire. Interim senex sæpe optabat, paucos dies I G N A T I O superstities esse, vt, legibus solutus, quæ de ipsius virtute nosset, euulgaret. Verùm D E O visum, triduum quàm I G N A T I V S oppetebat, Iacobum præripere. Quod factum I G N A T I I precibus esse, non absurdè est creditum. 145 Comparauit verò tantam sui ipsius cognitionem, vt annis compluribus, nulla inanis gloriæ cogitatione turbaretur: nec erat alia animi pestis, à quâ minùs timere se diceret. Etsi alioquin palàm est, ea lue afflari bonos subinde viros, & non è vulgo sanctos. Hac tali demissione res ceteras omnes condiebat: Hinc illa vestitus, quamuis mundi, vilitas; hinc

pau-

pau
ten
esse
neb
ægr
ner
nor
teri
uis
tan
mo
sue
ten
me
lus
stir
aff
les
lau
eu
sua
ob
m
ru

pauper lectulus ; in idem victus
 tenuis, itaque modicus, vt cœnâ
 esse negares. Operam libens po-
 nebat in abiectioribus obsequijs;
 ægrorum præsertim lectulos ster-
 nere; & quoties de controuersia
 non planè liquebat, facilis in al-
 terius sententiâ abire. Ita quam-
 uis supra ceteros esset, omnibus
 tamen æquare se, infraque infi-
 mos ducere, non simulata man-
 suetudine solebat. 146 Traden-
 tem pueris Christiana fortè rudi-
 menta, obseruarat adolescentu-
 lus, minùs Italicè loqui: confe-
 stim admonet, cautiùs puriusque
 assuescat. Ille intempestiuo ado-
 lescentis officio nihil offensus,
 laudare studium, atque ordine id
 eum fecisse dicere; pergeret verò,
 suasque in Itala lingua mendas
 obseruatè numeraret; se ea, quæ
 moneretur, sedulò correctu-
 rum. 147 Magnū in primis mo-

destiæ argumētum fuit, cum tan-
 to opere desiderauit Societatem
 à IESV nominari; idque cum eam
 ob caussam, de qua supra docui-
 mus: tum vero etiam, vt ne suum
 illi Nomen præfigeretur: neue sui
 aliqua haberi mētio posset. Qua-
 re & familiam hanc MINIMAM ap-
 pellari: & tales sibi ipsis videri so-
 cios cupiebat. Quo eodē spectat,
 cum toties, tamque seriò pugna-
 uit, vt ne vniuersæ Societati præ-
 ficeretur: donec tandem iniecta
 religione ad prouinciam fuit ac-
 cipiendam coactus. Quanquam
 ne tum quidē ambitiosè retinuit.
 Nam vocato Patrum grauiorum
 cœtu, in annum CIO. IO. L. ingres-
 sus de se cōqueri: indubiè explo-
 ratum haberi, nulli se parti eius
 muneris, quod gereret, parē esse.
 Atq; in eam rem, Deum testatus,
 laborauit prouinciâ abire. Nos
 vero quibus familiariter vteba-
 tur, ita

tu
 le
 gi
 ef
 tu
 te
 co
 al
 vn
 fa
 do
 eff
 ad
 M
 mi
 lis
 nu
 for
 pa
 ue
 co
 hæ
 se
 rit

tur, ita omnibus eum rebus pol-
lere sciebamus, vt magnis Reli-
gionum ductoribus documentū
esse crederemus. Ita nihil adeo
tum, ac ne postea quidē, re sæpius
tentata profecit: quod obstinato
consilio Patres respōderent, nulli
alteri, donec viueret IGNATIVS,
vniuersam rem permissuros. Ibi
falsus est mihi, se, cum nulli rei i-
doneus sit, impedimento tamen
esse, ne quis melior prouinciam
administret. 148 Ab hac IGNATII
Modestia, multæ aliæ primi no-
minis virtutes pullulârunt. Qua-
lis erat, qua se ipse, resque homi-
num fluxas despiceret: tum qua
fortiter laboribus occurrere; ac
patientiæ laudem, inter tam ad-
uersa infestaque tempora, ferre
conspiciebatur. Nimirum animi
hæc demissio est, solatijs indignū
se esse reputare; nec vllis imme-
ritò ærumpis lacessi: sed quanto

G 5

plura

plura perpetitur, tanto plurima
commeruisse credere. Nam & i-
psum hoc illi gaudium est, vide-
re mortalia quæuis in se ruere,
& pœnas neglecti Numinis re-
petere.

149 Singulare deinde studium
adhibuit I G N A T I V S, ad motus
animi componendos: quo eam
ille tranquillitatem est consecu-
tus, quãtam nulla propemodum
euenta perturbarent. Homo na-
tura ceteroquin vehemens, & in-
genio erat præferuido; verùm ita
se tamen triumphauerat, vt mira
in vultu verbisq̃ue comitas, nihil
vsquã natiui ignis præderet; fri-
gorique potius ac languori ob-
noxium corpus trahere credere-
tur. Et si autẽ bilis imperum, qui
in vitium ferret, à se prorsus abdi-
carat; vim tamen eius, in rebus
arduis necessariam, apprimè re-
tinebat. Corpore sæpe à morbis
iniu-

iniurijsque malè affecto, eandem illi esse constantiam vidimus, neque si exteriora verterentur omnia, intus quicquam mutabatur. Ea que re tandem & corpus assuefecit, vt, quoad eius fieri posset, traheret colorē, quem ratio, non imperus, suafisset. Ægrè olim in lectulo iacebat; cūm monuit fortè Medicus, ne tristi se cogitatione cōfunderet. 150 Collegit animū: subductis que calculis, considerare cœpit, vllane re inquietari posset? Reperit vnicam: &, quid, si quo, inquit, infortunio Societas labefacta corrueret? Ea se vnà clade hactenus sēsit cōmotū iri: vt inter quartā horæ partē, si precari cōtigisset, ad animi quietem reditur^o sibi videretur: etiamsi in vmbrae modum ea vanesceret: dū ne quàm ipse caussam præbuisset. Quod quàm moderati animi sit, in prōptu est cuius cognoscere.

ISI Neque sterilis hæc IGNA-
 TII virtus fuit. Nam sui despiciē-
 tia profuit ad DEI amorem pa-
 riendum : cuius ille singularem
 perfectionem obtinuit ; eamque
 ibi maximè prodidit, vbi maxima
 quæque eius amore erant perpe-
 tienda ; sciens, hoc olim Roma-
 num insigne, iam esse Christia-
 num, ET FACERE FORTIA, ET
 PATI. Sed ea, quæ quantaq; fu-
 erint, suprà licuit videre. Certè
 verò prædicabat, si vltu veniret,
 delicata omnia, quæque prima
 mortalibus habentur æstimari;
 tanti ea sibi nō fore, quanti car-
 cer iniuriæque fuissent, in DEI
 gratiam exanclatæ: Nec aliunde
 accidere tātum animo gaudium
 posse, quod eam æquaret volu-
 ptatem, quam in perferendis pro
 Christo conuitijs hausisset. Idem
 à Socio rogatus, Ecquam duce-
 ret omnium expeditissimam si-
 mul

mul & breuissimam viam, quâ ad optimæ vitæ conditionem eua-deretur? Qua aduersis, inquit, exercemur; Christiq; causa iugibus ærumnis fluctuamur. Et stude hanc, ait, tu gratiam inire: quam vbi acceperis, non solam habebis, sed multis alijs opibus comitatam. Hæc talia facere dicereque I G N A T I V S affolebat. Nobis interim plura charitatis, quâ in D E V M, qua in mortales, argumenta paruerunt. 152 Illuc enim referendum, hoc eius scitum; quo dicta factaq; omnia in D E I maiorem gloriam vertebat: non contentus, si nihil eius in gratijs faceret; nisi id etiam consequeretur, vt illi maioribus obsequiis gerere morē posset. Quare duarum rerum optimarum, eam semper complectebatur, quæ propius ad supremum Numinis honorē pertineret. 153 Iā, ab eodem

dem fonte extitit, illud, de quo supra memorauimus, vidēdi DEI desiderium: vt quoties in mētem esset, mortem cogitare, gauisus lacrimas nō teneret: Neque id eò solūm, quò summum sibi bonum fruendum acciperet; sed vt gloriam Christi, tantopere amati, corā intueretur.

Sub annum CIO. IO. XLI. mense Quintili, pro re nata dicentem audij: facta duarū rerum optione, vt vel confestim excederet, cœli securus: vel superstes aliquamdiu, sed non proinde certus degeret; in hāc se partem iturum esse, dum præclarū aliquod opere precium Deo facere interim liceret; periculo præ obsequijs contempto. Nam quis nostrorū, inquit, est principū: qui, oblata videns stipendia tantisper à milite differri, quoad plurib. illa titulis promereatur: non obstrictum se

cre-

mul & breuissimam viam, quâ ad optimæ vitæ conditionem eua-deretur? Qua aduersis, inquit, exercemur; Christiq; causa iugibus ærumnis fluctuamur. Et stude hanc, ait, tu gratiam inire: quam vbi acceperis, non solam habebis, sed multis alijs opibus comitatam. Hæc talia facere dicereque I G N A T I V S affolebat. Nobis interim plura charitatis, quâ in D E V M, qua in mortales, argumenta paruerunt. 152 Illuc enim referendum, hoc eius scitum; quo dicta factaq; omnia in D E I maiorem gloriam vertebat: non contentus, si nihil eius in gratijs faceret; nisi id etiam consequeretur, vt illi maioribus obsequiis gerere morē posset. Quare duarum rerum optimarum, eam semper complectebatur, quæ propius ad supremum Numinis honorē pertineret. 153 Iā, ab eodem

dem fonte extitit, illud, de quo supra memorauimus, vidēdi DEI desiderium: vt quoties in mētem esset, mortem cogitare, gauisus lacrimas nō teneret: Neque id eò solūm, quò summum sibi bonum fruendum acciperet; sed vt gloriam Christi, tantopere amati, coram intueretur.

Sub annum CIO. IO. XLI. mense Quintili, pro re nata dicentem audij: facta duarū rerum optione, vt vel confestim excederet, cœli securus: vel superstes aliquamdiu, sed non proinde certus degeret; in hāc se partem iturum esse, dum præclarū aliquod opere precium Deo facere interim liceret; periculo præ obsequijs contempto. Nam quis nostrorū, inquit, est principū: qui, oblata videns stipendia tantisper à milite differri, quoad plurib. illa titulis promereatur: non obstrictum se

cre-

quod
DEI
tem
ifus
ed eò
um
glo-
co-
en-
di-
um
de-
ali-
tus
um
ere
ce-
on-
in-
vi-
lite
ulis
n se
cre-

credat, ad eadem illi vel conser-
uanda, vel etiam duplicanda? Et
principes igitur nostri hoc so-
leant; negliget DEVS? aut beati-
tudinem vtrique, sua causa dila-
tam, patietur amitti? Alius hæc,
inquit, deliria somniet: animum
ego inducere, vt hæc de Deo,
principe tam facili, credam, non
possum. 154 Subierat fortè repu-
tare, ecquis sibi sensus foret, si
quà infernis ignib. addiceretur.
Iuuat autem in hanc rem, ea ex-
scribere, quæ in membrana ipse-
met subnotarat. Duabus, inquit,
rebus defixus hærebã: altera, quæ
ibi supplicia mihi forent, luenda:
altera, quibus inibi DEI nomen
cõuitijs peteretur. Ac priori qui-
dem, nihilo moueri me, neque
terreri sentiebam; ceterùm, au-
dire illas diuinissimi Numinis in-
iurias, id demum magno me o-
pere sauciabat. E quibus verbis
haud

haud obscurū est arbitrari, quanto amore arserit, qui pœnarum inter pœnas oblitus, solius DEI iniuria percelleretur.

155 Huic eius virtuti proximus erat AMOR, erga ceteros mortales; in quibus DEVM ille assiduè spectabat, & si ijs bono esset, per publicum decurrere nudis pedibus, ludibriis que onerari nihil cunctaturum se aiebat: Nec tam obsoletum corporis deformemque habitum fingi posse, quem vel vnius homuncionis causa recusaret. 156 Parisijs hominem compertæ libidinis, quâ mulierculam deperibat, sic post multa, quæ frustra fuerant, aggressus est corrigere. Qua transeūdū infelici amasio erat, insidias opportunè struit. Locum occupat, vnda quæ gelidissimæ vadum: vbi collo tenus emersus, aduentorem expectet. Sequitur demum ille, & pessimi

fin
pe
vo
ser
si a
vel
tur
dor
ner
aue
tin
tum
cha
mu
pro
Sire
Qu
leho
ficij
157
buit
pedi
cessa
qua

zioque furtim elapsus, Rhotomagum grauius laborare, capitique discrimen morbo carnificis, adire cæperat. Desertus, ad patrem, cuius inuictum animum pernoctet, literas remittit; rogat, ad se properè inuisat. IGNATIVUS, ut si ab amicissimo inuitaretur, repentè se itineri accingere, Rhotomagum properare: Nulla neque cibi micâ, neque potus guttâ refectus, totum triduum hilariter currere, & miliaria octo ac viginti, nudis pedibus, inter preces, pro prædonis sui incolumitate contendere. 158 Alium quoque familiarem haud modico beneficio sibi Lutetiæ deuinxerat; qui deinde malè reddita gratia, iræ impotens, IGNATIVUM occidere moliebatur. Ei facinori patrandi attentus, iamque per scalas irrumpens; dum terrificâ voce, quorsum infelix rueret, appellatur;

tur;
 cæd
 abie
 expo
 IG N
 Veri
 nim
 præf
 cum
 ret. l
 ante
 cool
 leue
 men
 com
 graff
 stea
 lum
 dice
 tant
 nior
 TIV
 host
 coop

cur;

tur; plenus formidinis à nefariâ
 cæde se abstinere; atque ad pedes
 abiectus, & consilij sui rationes
 exponere ingressus, benignè ab
 I G N A T I O amiceque accipitur.
 Verùm ea fuit insuper ingrati a-
 nimi pestis, quam crederes in
 præsens ideo repressam, vt sapius
 cum illa I G N A T I I virtus dimica-
 ret. Nam in ea tempestate, quàm
 ante stabilita Societatis decreta
 coortam scripsimus, hic ipse haud
 leue ad inuidiam nostram mo-
 mentum attulit; calumnijs &
 commentis aduersus I G N A T I V M
 grassando. Quanquam idem po-
 stea quæstionibus habitis, Ca-
 lumniator compertus, atque à iu-
 dice multatus est. Sed retinuit
 tantam, siue ille de Ignatio, opi-
 nionem, vt speraret; siue I G N A-
 T I V S, charitatem, vt rogatus ab
 hostib. eū inter socios demū suos
 cooptaret. Vbi malus hominis

animus rursus erupit, atq; à So-
 cietate missionem accepit. Hac
 amoris exempla ad externos perti-
 nuere. Suos multo etiam maiori-
 bus vinculis complexus est. 159
 Documentum fuit primorū So-
 ciorum vnus : qui Parisijs alle-
 ctus, graui mentis æstu agitaba-
 tur, vt proximè suam perniciem
 abesset. Recognita, IGNATIVS
 triduum totum impransus & in-
 cenatus, quin etiam impotus
 flere, Deoq; continenter persti-
 tit supplicare; donec eum peri-
 culo exemptum, quieti restituit.
 160 Et alio item tēpore animad-
 uertens socium immodica liber-
 tate suctum, sibi que parum esse
 morigerum: vehementi dolori
 discruciabatur: secum reputan-
 do, damnum, quo Socius peri-
 sumibat. Inuit verò hanc sui ve-
 ciscendi rationem, vt prece atq;
 vberè fletu DEVM illi placare
 teret

teret
 magi
 ret: c
 poter
 uerat
 Socie
 cepiss
 quod
 confi
 milia
 vitam
 narra
 ætate
 quam
 Quai
 tum c
 in DE
 incipe
 los c
 bat. I
 mnos
 pusill
 verò s
 cipuo

à So- teretur : tum etiam inter Sacra
 Hæc magnis cum gemitibus excusa-
 perti- ret: caussatus, mentis bonæ im-
 aiori- potem in præcep̄s ferri. 161 Resci-
 . 159 uerat alium adolescentem, de
 ū So- Societate deserenda consilium
 alle- cepisse; & causam subodoratus,
 taba- quod de noxiis olim patratis
 icie- confiteri erubesceret: adiit fa-
 ATIVS miliariter; suamque illi priorem
 & in- vitam liberè recensere exorsus,
 potus, narrauit, quàm inanibus studiis
 persti- ætatem traduxisset; quasque res
 in peri- quamque perniciosè amasset.
 tituit. Quæ illum narratione expugna-
 imad- tum cupiebat, vt posito rubore,
 liber- in DEI clementia niti adolescens
 in esse inciperet. Ceteros deinde singu-
 dolor- los curiosa sedulitate observa-
 outan- bat. Inde tenuiores fulcire, æru-
 is per- mnosis solatia suggerere: si quos
 sui ve- pufillo esse animo videbat, eos
 ceate- verò surrigere: & pro ægris præ-
 are de- cipuo studio excubare. Ea pro-
 tere-

H 3

pter,

pter, benè secum agi, dicebat, quod valetudine non optima vteretur: tali enim magisterio doceri se, quemadmodum alijs consulere oporteret. Vicentiæ quondam febris languebat I G N A T I V S; cum fortè affertur, Simonem Rodericum in Bassanis extremè decumbere, & capitali morbo attineri. I G N A T I V S illico sui oblitus, surgit socium inuisere: persecutus diale iter, tantum alacritate, vt ægrum comitem, P. Faber, vegetus valensque non cōsequeretur. 163 In illo præterea itinere, quod cum P. Iacobo Laine, faciebat, comitem maximis doloribus oppressum anxie fouit. Pecunia primum, quantum in stipe acceperant, iumentum conducit. Socio deinde venienti, ac paupere tunica inuoluta, anteambulonem se dedit, mirè hilarem: itaque celerem, vt

Laine

Lai
diff
me
foc
que
164
nus
fet,
fet,
ne
fent
cti
adu
fimi
deli
nut
ad
faci
I
fuis
pos
Art
iuf
sey

Lainefio teste, currentem equus
 difficulter æquaret. Longe ta-
 men cum vidimus acriorem in
 sociorum nomine tuendo; in-
 que animi bonis procurandis.
 164 Tum deinde, si quos huma-
 nus etiam error transuersos egis-
 set, aut alius neglectus impedis-
 set, quàm primùm eos pœnitudi-
 ne duci, & factum corrigere velle
 sensit: ita continuo omnem deli-
 cti memoriã sepelijt, vt si nunquã
 aduertisset. Quo fiebat, vt suavis-
 simis affectibus socios sibi omnes
 delinitos, ad quoduis imperium
 nutumq; alacres haberet: atque
 ad profectiois ardua promptos
 facilesque duceret.

165 Verum non ita se comem-
 suis præbebat: quin vsu interim
 poscente, seuerus esse inciperet.
 Artificio enim mirabili, ad cu-
 iusque indolem, suauius modo
 se vehementiusuè agebant: illud

modestis: hoc contumacibus oportu-
 num ratus: cum neutris ta-
 men non amanter. Et si autem in
 primis socios sibi cupiebat, quos
 in vtrumq; liberos iuxta pronos-
 que haberet: dabat tamen ope-
 ram, vt explorato eorum inge-
 nio, id aliis aliisque imperaret,
 quò spontè animi propemodum
 ferebantur: gnarus, difficile in
 paucis esse, quicquid reluctanti-
 bus animis tentaretur: nec vio-
 lenta ad senium peruenire. Sed
 nimirum longa, supra quàm me-
 morari possit, oratione sit opus,
 ad hanc optimi parètis virtutem
 germanè depingendam: quando
 & cetera hoc genus ornamenta
 sic vnus omnia habuit, vt si singu-
 lis studuisset: itaque singulis per-
 fectè claruit, vt palmam virtus
 alteri altera dubiã fecerit. 166 Nã
 & prudentia quædam singularis,
 ac pænè diuina, in legibus Socie-
 tati

tar
 ni
 reb
 cù
 ar
 cu
 ine
 ne
 ba
 cia
 leb
 inc
 tar
 da
 do
 ren
 ret
 16
 dib
 ne
 ne
 op
 pr
 pr

tati ferendis emicuit : & suam animus fortitudinem duabus in rebus præcipuè ostendit ; siue cum aduersa superare , siue cum arduis interritus niteretur occurrere. 167 Iam humanitas illi inerat ea, qua plerosque sibi omnes, & vel hostes suos obstringebat ; fractaque illorum peruicacia, quo quemque vellet, impellebat. 168 Si qua etiã laudabiliter incepisset, nullis difficultatibus tardari se sinebat, quin perfecta daret : Solitus eum in finem modos sedulo ac prospicienter quærere, quibus negotium expediret : atq; inuentis constanter vti. 169 Fiducia aduersus Deũ incredibile erectus, nunquam aliam, neque in carcere defensionem, neque ærumnis circumuentus, opem sollicitabat. Inde inter supremæ egestatis iniurias, cum præsertim sociis alendis omnia

H s defie-

defierent, cælo fretus, in speratō
omnia suppetere vidit. 170 Lin-
guæ non vim maiorem, quàm
moderationem ostendit. Et in a-
liis diiudicandis, aduigilabat
gnauiter, ne quem damnaret; ne-
ue de vitiis, etsi palam peruulga-
tis, aut loqueretur temere, aut
loquantibus auscultaret. Nam
prudenti quadam digressionē, ab
iis sermonibus diuertebat, qui
obtrectare vel vilissimorum fa-
mam videbantur. Hæc taliaque
IGNATIVM plurima commenda-
bant, quæ in aliis etiam singula
admirationem habuissent. Cete-
rum in studio precandi, necesse
habeo morari: quippe in ea vir-
tute, qua princeps quædã DEVM
inter atque hominem necessitu-
do coitur; & qua vna pleraq; cæli
dona in mortales corriuantur.

171 Inundari se deliciis inter
preces cum dissimulare non pos-
set

set IGNATIVS: modestè id sibi donum dictitabat concessum, miseris suis leuandis; velut, quem anni morbiq̄ue ad cetera fractum adepti solis precibus idoneum reliquerint. Sacris inauguratus, cum stas Ecclesiæ preces diceret, vberrimis lacrimarum gaudiis captus, ad verba pænè singula consistere, atque ex interuallo interiungere cogebatur. 17 Et oq̄; lacrimã di vsu iacturã pænè oculorum fecit. Sed pluris tamen cẽsuit, delicias cælestes retinere, q̄ oculorum cõmodis parcere. Donec medicorum cõsilio, ne valetudinem planè pessum daret, obtinuit à Numine ius in lacrimas cū laxã das, tum coercẽdas; nullo dispẽdio suauitatis. Quoties grauius rei momẽtum suberat, nunquã est solitus decernere, quibusuis rationibus duceretur; nisi de summa re ad Deũ prius retulisset.

173 Horis interdiu singulis, animū consue- rat colligere, ac sepositis curis examine conscientiam vr- gere. Tum si vis afferretur, quæ horam ei consuetudini negasset, proxima confestim resarcire: Etsi nunquam ille quidē externis la- boribus aded se impendit, vt in- terioris gaudij sensa amitterētur.

Quin potius assuefecit se, presens numen quibusuis in rebus spe- ctare: atq; ibi, velut in commen- tario, cælestia legere: & inde se a- liosque optimis præceptionibus erudire. Quem precandi modum vtilissimum rebarur: ijs præcipuè, quos pia quidem, ceterum huma- na negotia intentos haberēt. 174

Prius autem, quam ad diuina me- ditanda accederet, solebat parare seipse, atque omnem animum cō- ponere: eo cum ardore, qui per faciem diffusus, extima quoque inflammaret. Et quantulacunq;

ca

ea essent, quæ ad hanc DEI familiaritatem valebant: principe studio persequebatur: vt crederes eum DEO presenti assistere. Quod tum videre omnibus licebat: quoties discumbendum, aut à mensa recedendum cum precibus erat. Interea nullo strepitu quies precantis turbabatur, nisi cuius ipse causam præbuisset. A Iacobo quondam Lainefio interrogatus, super modo precandi: respondit: In cælestibus meditando AGERE verius quam AGERE. Quod absolutissimæ virtutis fastigium esse Theorici ascetæ tradunt. Nam in eum modum, Dionysius olim Hierotheum ait DIVINA PATI solitasse.

175 Sed præter alia inuitabatur ad hoc studium, magnis cælestium rerum ostentis. Nam in primo morbi discrimine, S. Petrum iucundissimi spectaculi pro-
cœnium

cemiū habuit: quod supra docuimus: atq; indidem cōualuit. Nec multō post vigili, ac, nescio quid, de castimonia tuenda sollicito, Cælitum Regina cum filiolo, inter mirificum splendorē se obiecit: ac gaudiis omnibus imbutum, timore statim fædarūq; rerū illecebra liberauit. Præterea manrelæ grauibus ac velut assiduis animi scrupulis cōpunctus: postea quàm Panicum merum debellauit, sublimium deinde voluptatū communicatione recreabatur. Et stabat fortè in gradibus ædis S. Dominici, pieq; diurnas preces magnæ Virgini numerabat: 176 cum repentè animus illi diuina luce collustratus, in sanctissimā Triadem cæpit aspectare; & quādam eius rei imaginem felicibus etiā oculis impertire. Quare immodicis solatiorū imbribus per-fusus, nō singultus temperare, nō
 lacri

lacrimas potuit erumpentes ab-
stinere: & lingua diu aliud loqui;
& aliud cogitare mens requirit,
quã quod insperato vidisset. 177
Conatus aliis interim aliisque si-
militudinum vmbris, rei prodi-
gium explicare, audientes in stu-
porem rapiebat. Certè confestim
super illo argumento cõmentari
incepit; ab eo tempore nunquam
visus perspicuis cognitionib. de
natura, deque illo Triadis arca-
no destitui. Quin scriptum in ta-
bulis diurnis reliquit: pluriũ an-
norum studio, se ad luculentiorẽ
scientiam non fuisse euasurum:
neque maioris lucis in hac mor-
talitate capacem, quã quãtam
ab eo viso hausisset. Alio quoque
tempore, repræsentedatus illi est
modus, quo DEVS orbem ex ni-
hilo quondam procrearat. 178
Tum in S. Dominici cœnobio,
cũ Sacris litaretur, ipsaque demũ
hostia

hostia attolleretur, claro mentis obtutu, Christum vidit, sub illo panis velo latitatem. Quem eundem & alibi sepè ac diu, exterioribus oculis: vii & beatissimam eius Matrem Virginem habuit inrueri. Neque Manresæ id solum, sed in suburbano etiam Parauij ac Hierosolymæ, locisque compluribus. Olim Manresa egressus, templum petebat, quarto inde lapide dissitum. 179 Ibi interiuncto itinere, consedit propter amnem in crepidine, ac, defixis in vndas oculis, irradiari cæpit insolenti luce: neque vlla imagine occupatus, fidei quædam arcana, disciplinarumque scita penitissimè cognoscere; vt proinde quæ ante vidisset, tunc ei lōgè diuersissima videretur. 180 Sed illud fuit haud paullo memorabilius, quod itidem Manresæ contigit. Die quodam Sabbato, sub horam vltima-

tin
fe
od
sep
di
de
nil
ter
ea
vt
tu
I
co
qu
xe
cep
no
me
cul
ob
cr
cij
mi
S. c

timarum precum cunctis destitui
 sensib. cæpit; & exanimis per dies
 octo continuos iacere: nihilo ab
 sepulto diuersus, quã quod cor-
 dis leuiuscula quædam pauitatio
 deprehendebatur. Ceterum om-
 nibus in rei euentum erectis, al-
 tero deinde Sabbato, circiter
 eandem horam, recludit oculos:
 vt si placidissimo somno soluere-
 tur: & inter suauissimos affectus
 IESVM leniter appellat. Quod
 compertum nos ex iis habemus,
 qui testimonium in eam rem di-
 xerunt; quiue de præsentibus ac-
 cepere. 181 Non fuit infra hanc
 nobilis illa ostensio, de qua olim
 memorauimus: cum sacram ædi-
 culam ingresso, DEVS se Pater,
 obiecit: Christusque in humeris
 crucem gestans, blandissimè, So-
 cijs Romæ propitium fore, pro-
 misit. 182 In Casinati monte, vbi
 S. olim Benedictus vidisse prodi-

Cur animam S. Germani, inter cę-
lites euehi: vidit & I G N A T I V S
Baccalaureum Hozium cęlum
petere: qui nuper se ei Sociũ Ve-
netijs adiũxerat, ac tunc Patauij
cum Patre Ioanne Codurio cu-
rabat. 183 Pro ipso item Codurio
operaturus ibat I G N A T I V S ad
S. Petri: quod cęnobium in Pro-
montorio dictum, atque in tran-
stiberina regione situm visitur.
Iam Sixti pontem insistebat, cum
hũc vidit, quem dixi, Codurium
refulgentem in cęlum abire: &
conuersus ad Baptistam Violam,
suum tunc comitem: iam exces-
sisse Codurium, asseuerauit. Rem
mihi pòst ipse Baptista retulit,

184 Pater fuit quidam Leonar-
dus Kesselius, gente Belga, vir in
Societate veteranus, ac diuinis
impensè deditus: quem ego me-
mini Coloniae videre: in qua vr-
be, prima is posuit Collegij fun-
damentum.

da
ctu
cla
vrg
di.
co
fic
loc
nia
ta.
fic
gi
lin
fu
ab
ftia
uit
vig
illi
uis
co
dit
qu
fec

damenta, socijsque diu Præf-
 ctus, magnæ sanctitatis fama in-
 claruit. Hunc talem virum vetus
 vrgebat cupido I G N A T I I viden-
 di. Eam in rem litteras exarat,
 copiamque flagitat Romam pro-
 ficiscendi, eiusque visendi ac col-
 loquendi. Abest Vbiorum Colo-
 nia passuum plus millia nongen-
 ta. Ad quæ postulata I G N A T I V S
 sic rescripsit, vt expedire Colle-
 gio non putaret, si quæ Rector il-
 linc decederet. Et hanc esse DEI
 siue prouidentiam, siue gratiã, vt
 absque longinqui itineris mole-
 stia inter se possent videre. Quie-
 uit Leonardus: & tandem, ecce,
 vigilanti sentienti que, Beatus se
 illi I G N A T I V S Coloniae impro-
 uisò stitit: atque aliquamdiu
 commoratus, ex oculis rursus
 discessit: eo adhuc tempore,
 quo Romæ vitam degebat. Af-
 fecit huiusmodi spectaculum

I 2 haud

haud leuibus gaudiis P. Leonardum, cuius desiderio ita nouè satisfactum esset. 185 Adhæc, Barcinone quondam Ioannes Pasqualis, Agnæ F. ibat more, vt Sacris ad S. Eulaliæ interesset: Ei tunc idem IGNATIVS, sed ante annos iam aliquot functus, pro summo altari se ostendit. Ioannes repente, vt ad familiarem, AH PATER MI, exclamare: iamq; adeo, ceu complexurus accurrere: Verum ei IGNATIVS manu abnuere: neue accederet, prohibere. Simul videri desit. Alia, talibusque haud absimilia, possent commemorari multa: sed nos prolixiora exosi; plerisque supersedere decreuimus. 186 Nam is etiam ipse, adeò nihil tribuebat, vt, quamuis circumflueret his cæli deliciis, inter Sanctitatis tamen testimonia, eas nunquam numeraret. Magis animi. Modestiam

stian
desp
can
sole
virt
hor
De
iam
un
bit
bel
qua
sun
den
Ioa
ter
era
cù
ho
189
reu
no
sta

stiam mirari : patientiam sui que
despectionem laudare : tum pre-
candi studium , & sui domandi
solertiam : taliaque inter veras
virtutes ducere solebat. Alia in
hominum ore illustria esse ; quæ
Deo non perinde æstimarentur.

187 Ab hac IGNATII luce, et-
iam radii in partem corporis ex-
undarunt ; quos sæpenumero ar-
bitri conspexere. Id quod de Isa-
bella supra narratum voluimus :
quæ eum inter puerulos pro arâ
summa confidentem , radiare vi-
derat. 188 Idem alio tempore
Ioâni Pasquali visum : cuius ma-
ter domicilium IGNATIO præbu-
erat. Loiolæ idem alij viderunt :
cùm illuc ex Gallia regressus , ad
hospitalem domum diuertisset.
189 Romæ deinde Philippus Ne-
reus , auctor Oratorij , magna &
nota sanctitate vir , læpius spe-
ctasse eum se aiebat , fulgenti-
bus

bus radijs, multoq; capitis splendore coruscantem. Quo teste libentius hic utimur, quanto maiorem illum, & sanctiorem scimus: quodque nobis eum familiariter notum habuimus: & à quo denique tantos Roma fructus reportauit. Is verò addictissimum se S. I G N A T I O filium gerebat: solitus ad ipsum consilij petendi recurrere: & in aduersis in idem solatia quærere. Quæ ipsi abundè, simul illum intuebatur, suppetebant. Decessit hîc DEI seruus, CIO. IO. XCV. VII. Kal. Iun. coluntque eius memoriam festis gaudijs posteris. 190 At multò illud est memorabilius, quod Alexâdro Petronio cõtigit, Medico Romæ celebri, & inter I G N A T I I amicos singulari. Decûbebat olim graui valetudine impeditus: inq; cubili, ob valuas obseratas, obscuro. Hunc post quàm inuisit

I G N A -

IGNATIVS: relucere diæta nouis
splendoribus visa, obstupescit
ægrum: vt scitari subigeretur: ec-
quænam, & vnde illiusmodi lux
existeret, quam conspicaretur?
Inter quæ confestim æger conua-
luit: idque IGNATIO præsentî ac-
ceptû tulit: etsi clâ habere voluit
donec viueret IGNATIVS. Post
deniq; rē vniuersam detexit, ma-
gna cum defuncti existimatione.
Nec alibi aliud factû. 191. Nā &
Ioannes Pasqualis, eū Barcinone
inter preces sæpe sublimen vidit,
atque tres amplius aut quatuor
dodrantes ab humo elatû, in aëre
ferri, & identidem hæc secum
quiritantem; O DEVS MI, Ô ME
DOMINE: SI HOMINES TE AGNO-
SCERENT!

192. Vaticinio insuper clarus,
præsentit prædixitq; res multas,
quàm fierent. Iturum fortè Hie-
rosolymã adolescens annos nat^{us}

xviii. Ioannes Pasqualis comitabatur. Quem ille reuerti iussum, admonuit, matri vt inseruieret: tum fore, vt vxore ducta, liberos procrearet, multisque ea propter laboribus exerceretur. Meminisset solùm, forti animo constantique perferret. Addidit deinde alia: quæ omnia haud aliter quàm ostenderat, euenere. 193 In Belgas aliquando è Gallijs transferat: stipem ibi à gentilibus Hispanis coactum, qua cæpta litterarum studia persequeretur. Antuerpiæ tunc inuitatus, cum apud institorem pranderet, conspexit in ceteris vnum: defixisque oculis aliquamdiu hæsit. Is iuuenis erat, & Petrus Quadratus Medina vocabatur. Hunc iussit iuuenem ad se accedere: docuitque, magna olim ab eo beneficia in Societatem manatura: Idcirco ineundam tanto antè tempore cum

eu
qu
be
cie
no
ne
po
M
pi
ab
M
ter
liq
rel
mo
br
no
ing
ter
ha
tu
rie
pe
ipl

cum eo necessitudinem. Sciret
 quippe ille, haud nihil Deo se de-
 bere, quem condendo olim So-
 cietatis Collegio, designasset. At
 nondum coalita erat Societas:
 nec tamen fefellit. Nam longè
 post ipse, eiusque vxor Francisca
 Magna, Collegium Medinæ Cam-
 pi fundârunt. 194 Quo tempore
 abiisse eum Vicentiâ diximus, vt
 M. Simonem in morbo fluctuan-
 tem inuiseret: secessit in preces a-
 liquam diu; comite propter viam
 relicto. Atque ibi diuinitus de Si-
 monis valetudine edoctus: Fa-
 bro comiti suo: æger iam, inquit,
 non morietur. Ita in oppidum
 ingressus, ægrum amplectitur: in-
 terque eos complexus, bonam
 habere mentem iubet. Nam hac
 tu, inquit, ægritudine non mo-
 riêre. Et cum dicto conualuit re-
 pente Simon: Quod hic alijs est
 ipse fassus: & ex Fabro postea

Laines accepit: qui rem denique mihi aperuit. 195 Eo ipso in loco fluctuabatur Sociorum vnus, deque mutando vitæ genere secum deliberabat, anceps, vtrum duorum præstaret, apud anachoreten, qui in suburbano incolebat, degere: an cum IGNATIO plurimum salutis consulere. Iam eius consilij capiendi, ad hominem adibat: cum ex itinere, monstris, ac nescio quibus spectrorum laruis exterritus, ad IGNATIVUM continuò recurrit. Qui, arcano socij diuinit⁹ perspecto: subintranti MODICÆ, inquit, fidei QUARE DVBITASTI? Atque iis illi verbis, omnis fuit dubitatio exempta. Nam propositum deinde tenuit, atque ad extremum spiritum perseverauit. 196 Romæ Stephanus etiam Baroelus homo Italus, recens in societatem adscitus, vitæ iam suæ

sua
inf
sis
TI
in
tab
nif
gra
hi;
occ
gro
con
tan
toso
stite
Arr
cinc
nis
rare
rite
uiar
Cæl
tem
dera

suæ desperabat, ob pertinaciam
 infesti morbi, medicis adeò ip-
 sis conclamantibus. Abit I G N A-
 TIVS, & pro eo litare ad S. Petri
 in Promontorio festinat. Comi-
 tabar tum, vt sæpe, & facienti mi-
 nistrabam. Omnibus peractis,
 gratijsque more habitis, ille mi-
 hi; Stephanus, inquit, noster non
 occumbet. Vidimus confestim æ-
 gro melius esse; eumque dein
 conualescere; post in terram Lusi-
 taniã, post in Italiam redire, mul-
 tosque annos in Societate super-
 stitem sancte degere. 197 Doctore
 Arrouiram nobile virum, & Bar-
 cinone clarũ, paucisq; ab hinc an-
 nis Catholici Regis legatum, nar-
 rare mihi nemini, quam familia-
 riter I G N A T I O vsus fuerit. Et ob-
 uiam eum, inquit, Romæ ab Ara
 Cæli habui, manu literas gestan-
 tem (quas Franciscus Borgia de-
 derat, Gandiæ dux, & pro Rege
 Cata-

Cata-

Catalauniæ , perque id tempus
 matrimonio vinctus :) Ibi in me
 intuens , quis crederet , inquit,
 hunc principem , qui hæc scri-
 psit, Romam olim venturum, no-
 stramque familiam ducturum? Id
 quod deinde functa coniuge,
 factum. Quippe Societatem in-
 gressus , longè post Generalis re-
 nunciatur. 198 Idem hic Michael
 Arroira , iuratus pro testimonio
 dixit; adolescētem se , ac de insti-
 tuenda vita dubium , denique
 uxorem ducere decreuisse: Idque
 consilium etsi omnibus clam ha-
 buerit , ad IGNATIVM emanasse.
 Qui ei , scire se illius arcanum,
 ostendens : atque , ô quomodo
 flebis , inquit , quasque in mise-
 rias te videbis præcipitem isse!
 Quæ examussim omnia contige-
 re. 199 Alias Agnam quoq; Pas-
 qualem è viuis exiisse, IGNATIO
 Romæ nunciabatur. Et rogatus,
 pro

pr
 id
 fig
 de
 tes
 in
 Pa
 Co
 Ec
 ne
 qu
 no
 de
 nu
 fic
 qu
 ro
 Vi
 an
 na
 im
 cu
 Re
 no

pro ea preces nuncuparet : prius id se comperisse, quam litteræ resignarentur, respondit: eamque de cetero sui securam inter cælitates iam incolere. 200 Paulus deinde Pontifex tertius, Collegio Patauino addixerat reditus à Cœnobio S. Magdaleneꝝ annuos. Eo in negotio curabat fortè Veneriis Laines, & compertis vndique difficultatibus, magnique nominis aduersariis absterritus, dedit ad IGNATIVM litteras: monuitque vt pro re desperata sacrificaret: nam humanæ opis reliquum nihil videri. Gessit morem roganti Pater: ipsoque Magnæ Virginis natali fecit: & bonum animum habere iusso, rescripsit: nam id pro certo, quod vellet, impetrasse. Octaua dein' luce, cum omnium admiratione, quos Rei illius publicæ consuetudo non fugeret, res habuit euentur.

201 Hanc

201 Huic eidem Laini fore prædixit, vt sibi successor, in summa Societatis prouincia, daretur. Hieronymum quoque Natalem cum Ludouico Consato in terrâ Hispaniã iturum, iusserat quam primùm conscensa naui soluere: habituros expeditam nauigationem. Nec aliter accidit: & hieme ipsa feliciter traiecere. 202 Haud minor difficultas Collegiũ Germanicum premebat: sed idem deuentu vaticinium. Quippe laborabat vltima penuria, nec allucebat vsquã subsidii spes. Quare de purpurato senatu aliqui monere patrem, cæpta ommitteret: nullo consilio rem tam difficilem continuaturum. Negare interim ille, atque in proposito perseuerare: quin etiam breui futurum dicere, vt Collegio rebus omnibus abundè prospiceretur, neque egestati locus esset. Secu-

tus est inde Gregorius XIII. qui
 iis opibus locupletavit Colle-
 gium, vt nulla re hodie videatur
 indigere. 203 In altero itē Colle-
 gio, quod Romanum appella-
 mus, istis haud diſſimilia conti-
 gere. Nam neceſſitatibus tene-
 batur, quantis vt humanitus li-
 beraretur, fieri poſſe vix crederes.
 Sed abiecit ſe in preces Pater:
 iuſſitque otioſos ab hoc metu
 nos eſſe: DEVM paucis poſt men-
 ſibus prouiſurum. Id quod co-
 pioſe, nec aliquando ſine mira-
 culi ſpecie factum. Donec no-
 uiſſimè idem Pontifex redditibus
 ſuis illud ſtabiliuit. Talia præſen-
 ſit compluria, prædixitq; ita,
 vt futuris I G N A T I V S
 nunquam falle-
 retur.

R E S